

UIT HET NATUURHISTORISCH ARCHIEF (VERVOLG).

E. ENEMAN & F. KERCKHOF

Behalve van de reeds in het eerste deel (zie vorig nummer) vermelde strandjutters werden nog van de volgende personen waarnemingen ontvangen en verwerkt in dit vervolg : C. Verscheure, C d'Udekem d'Acoz en R. Laleman.

WIEREN ALGAE

Groenwieren Chlorophyta

Cladophora spec. Rotswier

11/11/82 algemeen en 4/12/82: 1 ex. De Panne

Enteromorpha spec. Darmwier

11/11/82: algemeen aangespoeld De Panne

19/2: algemeen tussen Zeebrugge en Blankenberge

Ulva lactuca Zeesla

11/11/82 en 4/12/82: algemeen De Panne

5/4: 3 thalli De Panne

Bruinwieren Phaeophyta

Ascophyllum nodosum Knotswier

Opmerkelijk veel waarnemingen van deze soort, meestal algemeen aangespoeld.

Cystoseira baccata Vezelwier

2/1: enkele in hoge vloedlijn Oostende Halve Maan

16/1: algemeen De Panne

22/1: 3 ex. in vloedlijn, Klemskerke

25/2: 1 ex tussen Oostende en De Haan, 3 ex. tussen De Haan en Wenduine

Fucus serratus Gezaagde zeeëik

11/11/82, 22/1, 12/2, 27/3 en 5/4 algemeen De Panne

Fucus spiralis Kleine zeeëik

15/1: 1 ex. vloedlijn Oostende Opex

28/1: in situ op hout aan Oosterstaketsel Oostende

Fucus vesiculosus Blaaswier

Opmerkelijk veel waarnemingen van deze soort, meestal algemeen aangespoeld

Halidrys siliquosa Hauwvier

- 25/12/82: enkele Oostende Halve Maan
2/1: fragmenten "
16/1: enkele "
20/1: enkele Blankenberge-Zeebrugge
22/1: 20 ex. Klemskerke
24/1: regelmatig tussen Oostende Mil. Hospitaal en De Haan
28/1: 2 ex. Oostende Opex
5/2: 3 ex. De Panne
12/2: 2 ex. "
25/2: regelmatig tussen De Haan en Wenduine, minder tussen Halve Maan en De Haan
26/3: algemeen; 27/3: enkele De Panne
3/4: 1 ex. Oostende
5/4: algemeen De Panne

Chorda filum Veterwier

- 24/1: 1 ex. tussen Vosseslag en De Haan

Himanthalia elongata Riemwier

- 1/12/82: zeer algemeen Blankenberge-Wenduine
25/12/82 en 2/1: algemeen Oostende Halve Maan
19/1 en 22/1: algemeen De Panne
22-23/1: enkele Raversijde-Bredene
28/1: 3 ex. Oostende Opex
5 en 12/2 en 27/3 algemeen te De Panne
25/2: aanwezig Halve Maan-De Haan en De Haan-Wenduine
3/4: algemeen en 16/4 oud verdroogd materiaal Oostende

Laminaria digitata Vingerwier

- 5/11 en 4/12/82: telkens 1 ex. De Panne
2/1: 2 ex. Oostende Halve Maan
11/4: 2 ex. Koksijde-Oostduinkerke

Sargassum muticum Japans bessenwier

- 16/1: algemeen De Panne
17 en 21/1 telkens 1 ex. Oostende Klein Strand
23/1: vers aangespoelde takjes Bredene
25/2 telkens enkele Halve Maan-De Haan en De Haan-Wenduine
26/3: algemeen De Panne

16/6: 1 ex. van ±2,5 m lang, Oostende Halve Maan

Petalonia fascia

22/1: 1 ex. op drijvend voorwerp, Mariakerke

24/1: 3 ex. op drijvend voorwerp, Vosseslag-Wenduine

Roodwieren *Rhodophyta*

Antithamnion sarniense

24/1: op vezelwier tussen Oostende Mil.Hospitaal en De Haan

Ceramium rubrum Rood Horentjeswier

22/1: op hauwwier en vezelwier, Klemskerke

24/1: op blaaswier en riemwier, De Haan

25/2: op knotswier tussen Oostende Halve Maan en De Haan en
tussen De Haan en Wenduine

Chondrus crispus Iers mos

25/2: 1 ex. Halve Maan

2/4: 2 ex vast op steen, Blankenberge

11/4: 1 ex. Koksijde-Oostduinkerke

Corallina officinalis Koraalwier

24/1: op drijvend voorwerp De Haan

Plocamium cartilagineum Kamwier

5 en 11/11 en 4/12/82: algemeen De Panne

19/2: 1 ex. Blankenberge-Zeebrugge

5/4: algemeen De Panne

11/4: 2 ex. Koksijde-Oostduinkerke

Polysiphonia lanosa Rond buisjeswier

Werd telkens gevonden op knotswier, op

24/1 te De Haan

4/2 tussen Blankenberge en Zeebrugge

25/2 op de trajekten Halve Maan-De Haan en De Haan-Wenduine

Porphyra purpurea Purperwier

11/4: 1 ex. aangespoeld Koksijde-Oostduinkerke

WEEKDIEREN MOLLUSCA

Tweekleppigen Bivalvia

Nucula nucleus Parelmoerneut

25/11/82: 1 klep St-Idesbald

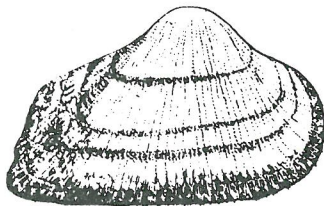
11/4: 3 kleppen Koksijde-Oostduinkerke

Arca lactea Arkschelp

1/1: 1 klep St-Idesbald

11/4: 1 klep Koksijde-Oostduinkerke

Arca lactea (L.)

Mytilus edulis forma *galloprovincialis* Krombekmossel

3/4: 3 levende exx. in aanspoelsel Oostende Halve Maan

Pecten opercularis Wijde mantel

Tijdens de eendemosselinvasie van januari van dit jaar werder een aantal juveniele exemplaren gevonden op aangespoelde voorwerpen, o.a. te Oostende (22/1) en tussen Wenduine en De Haan (23/1). Verder nog losse kleppen:

25/12/82 en 16/1: resp. 1 en 2 bolle kleppen Halve Maan

24/1: scherf van bolle klep tussen Bredene en Vosseslag

Pecten maximus St Jacobsschelp

19/1: 1 klep Zeebrugge

Chlamys varia Bonte mantel

16/1: 1 fossiele klep Halve Maan

Anomia squamula Schilferige dekschelp

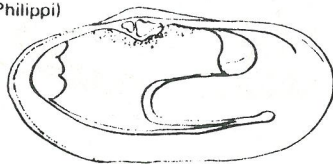
Tijdens de eendemosselinvasie van januari dit jaar werd deze soort op verschillende aangespoelde voorwerpen gevonden, o.a. op 21/1 (Oostende-Bredene), 22/1 (Oostende Opex), 23/1 (Raversijde en De Haan-Wenduine) en 24/1 (Bredene-Vosseslag).

Anomia ephippium Paardezadel

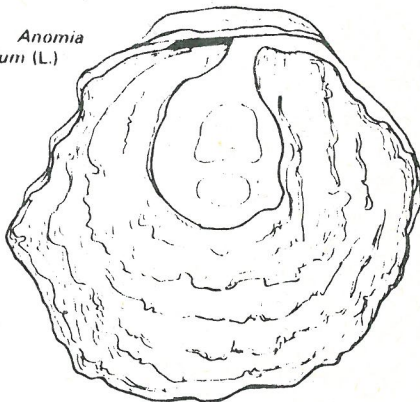
13/3: 1 onder-(=rechter)klep, fossiel. Dit is de klep met het gaatje, waar doorheen een bundel van aaneengesloten en verkalkte byssusdraden steekt die het dier stevig aan het substraat verankert. Een losse onderklep wordt eerder uitzonderlijk gevonden. Meestal betreft een vondst van een losse klep de bolle boven-(=linker)klep.

20/3 en 30/4: telkens 1 fossiele bovenklep Halve Maan

Lutraria angustior (Philippi)

Anomia ephippium (L.)

Lutraria angustior Otterschelp

Deze soort werd tweemaal levend gevist in onze kustwateren, op de Smalbank. De 0.77 bracht op 2/3 en 14/3 resp. 3 en 1 ex. binnen in het Aquarium te Oostende.

Hiatella arctica Noorse rotsboorder

Deze soort werd tijdens de eendemosselinvasie van januari enkele keren op drijvende voorwerpen aangetroffen.

22/1: enkele levende exx. op plastic krat, Oostende-Opex.

24/1: op verscheidene voorwerpen tussen Oostende en Vosseslag.

Mya arenaria Strandgaper

3/4: 2 levende juveniele exx. van 31 mm en 21 mm in aanspoelsel te Oostende Halve Maan. De exx. vertoonden veel overeenkomst met de exx. van 9/10/82 te Mariakerke en Middelkerke (Strandvlo 3(1): 18) en zijn waarschijnlijk van dezelfde populatie afkomstig.

30/4: 1 levend juveniel ex. in gruisbank te Knokke-Heist. De vinder vermoedt dat de soort waarschijnlijk algemeen moet voorkomen in de onmiddellijke omgeving, vb net onder laag water.

Mya truncata Afgeknotte gaper

Regelmatig melding van losse kleppen en dode doubletten. Een speciale vermelding verdient de vondst op 8/2 van een dood doublet in de vloedlijn tussen Klemskerke en Oostende, omdat op dat deel van de kust zelden verse doubletten aanspoelen.

Barnea candida Witte boormossel

Regelmatig meldingen van losse kleppen. Levende exx. op 22/1: talrijk in aangespoelde turfblok, Oostende Wellington. 3/4: enkele in aanspoelsel, veel minder algemeen dan de tegelijkertijd aanspoelende Amerikaanse boormossel, Halve Maan. 17/4: twee turfklompen met veel exx., Bredene.

Zirfaea crispata Ruwe boormossel

16 en 22/1: telkens 1 verse klep (met opperhuid) te Mariakerke resp. Raversijde.
22/1: 5 dode doubletjes in aangespoeld stuk veen.

*Crassostrea
angulata* (Lamarck)

*Barnea
candida* (L.)

Crassostrea angulata of *C. gigas* "Portugese" oester

23/2: op de havendam van Zeebrugge net ten westen van de afvoerknalen van Heist (de vroegere "Nieuwe Muur") 10 exx. in situ, verspreid over de dam; grootte tot ± 10 cm. Was ook aanwezig in 197 en 1981 op dezelfde plaats.

Laevicardium crassum Noorse hartschelp

Telkens fossiele, losse kleppen, 3 exx. te De Panne (16/1) en regelmatig enkele te Oostende Halve Maan (februari en maart).

Cerastoderma edule Kokkel

Regelmatig gemeld, meestal algemeen en dode doubletten; slechts eenmaal levend, 1 ex. tussen Mariakerke en Raversijde.

Acanthocardia echinata Gedoornde hartschelp

Deze soort werd enkele malen levend gevist door kustvissers, die exemplaren meebrachten voor het Oostends Aquarium, telkens slechts 1 of 2 exx, o.a. op 17/3, 24/4 (Nieuwpoortbank), 29/5, 16/7 (Buiten Oostende Bank: 2 dode exx.) en 17/7 (Buiten Kwinte)

Venerupis pullastra Tapijtschelp

Regelmatig meldingen van doubletten, soms algemeen (vooral aan de Westkust); nooit levende exx.

Petricola pholadiformis Amerikaanse boormossel

Regelmatig werden dode doubletten gemeld. Opvallend was het massaal aanspoelen van talrijke levende exx. op 3/4 tussen Oostende en Bredene. Tot 20/4 waren nog, zij het veel minder, levende exx. in het aanspoelsel te vinden.

Macra cinerea Grote strandschelp

Alleen de levend gevonden exemplaren worden vermeld.

21/1: algemeen 1-jarigen, De Panne

8/2: 1 volwassen ex. met vleesresten tussen Klemskerke en Oostende

27/3: massaal, dood en levend, juveniel en volwassen, te Lombard-sijden en De Panne.

3/4: Halve Maan: talrijke juv. exx., gemiddeld 20 mm, 1 ex. van 56 mm. Op 13/4 waren de aantallen reeds sterk afgenomen, slechts een 10-tal nog.

Slakken *Gastropoda*

Van deze groep niet zo veel waarnemingen. Voor zover niet anders vermeld betreft het steeds dode exemplaren.

Capulus hungaricus Zotskap

11/11/82: De Panne; 26/3: Oostende en 17/4: Bredene, telkens 1 ex.

Diodora graeca Sleutelgathoren

1/1: Koksijde en 23/1 Wenduine-De Haan, 1 ex.

Epitonium clathrus Wenteltrapje

Regelmatig en overal gevonden, dikwijls algemeen.

Crepidula fornicata Muiltje

Algemeen en regelmatig, dode exx.

5/4: 5 levende te De Panne.

Trivia spec. Koffieboontje

Tussen 1 en 11/11/82: 26 exx. te De Panne.

22/1: 1 ex. De Panne.

Buccinum undatum Wulk

4/12/82: 6 levend De Panne. Verder regelmatig dode exx. maar nooit erg algemeen.

Hinia reticulata Fuikhoren

Vooral algemeen in gruis en aanspoelsel langs de Westkust.

Philine aperta Schepje

Vooral in gruisbanken: enkele exx. te Koksijde op 25/12/82 en 1/1. Opvallend veel tijdens de excursie naar Oostduinkerke op 19/2.

Inktvissen *Cephalopoda*

Sepiolo atlantica Dwerginktvis

27/3: algemeen te De Panne.

11/5: kustvisserij, algemeen tussen de Garnalen.

Buccinum undatum (L.)

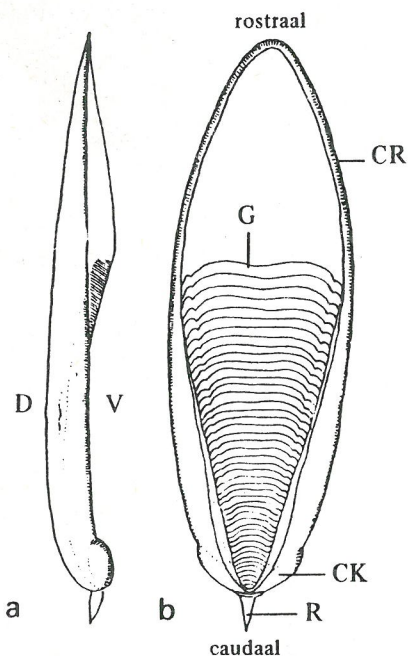
Sepia officinalis Gewone zeekat

28/4: 1 ex. te De Panne en 1 kop te Bray Dunes.

Rugschilden van deze soort werden regelmatig gevonden, soms heel algemeen en langs de hele kust, vooral in de wintermaanden (januari en februari) gewoon.

Sepia orbignyana

Dit is wel de merkwaardigste vondst. Op 5/12/82 werden twee rugschilden gevonden in de vloedlijn te De Panne. Lengte ± 9 cm. Ze lagen tussen talrijke rugschilden van de Gewone Zeekat. De rugschilden van *Sepia orbignyana* lijken qua vorm wel op kleine rugschilden van de vorige soort. Ze zijn echter opvallend roze en het rostrum is erg puntig. Wellicht wordt ze dikwijls over het hoofd gezien tussen de soms talrijke kleine schillen van de Gewone zeekat. Kijk er steeds naar uit!

Schelp van *Sepia orbignyana*.
 a. zijaa. zicht; D = dorsale kant;
 V = ventrale kant.
 b. schelp van ventraal; R = rostrum
 G = groeilijnen; CK = chitineuze kap
 CR = chitineuze rand.

(uit Lacourt & Huwae, 1981)

SCHAALDIEREN CRUSTACEA

Krabben en Garnalen Decapoda

Palaemon elegans Gewone steurkrab

16/4, 13/5 en 14/5: steeds 1 ex. garnaalkruiers, Wenduine.

Palaemon serratus

3/3: kustwaters, Nieuwpoortbank

Pandalus montagui Ringsprietgarnaal

6/11/82: 1 ex. De Panne.
 9/4 (2 ex.), 16/4 (1 ex.) en 23/5 (1 ex.), Wenduine.

Pagurus bernhardus Heremietkreeft

11/11 (algemeen) en 4/12/82 (7 ex.)
 levend, De Panne

3/4: enkele levende, Halve Maan

5/4: 1 dood, 1 levend, De Panne

10/5: 1 ad. levend, Zeebrugge

Pisidia longicornis Porseleinkrab

17/1: meerdere exx. in eikapsel van wulk, Oostende Klein Strand.

4/2: meerdere exx. in stuk kurk,

Oostende Klein Strand en in eikapsel wulk, Oostende Halve Maan.
27/3: 4 exx. in eikapsel wulk, Blankenberge-Zeebrugge.
29/8: onder een steen op golfbreker, Knokke-Heist.

Corystes cassivelaunus Helmkrab

22/1: 1 carapax (geen vervelling), De Panne.
12/2: 2 dode exx., De Panne.
20/2: 1 beschadigde carapax, Zeebrugge-Blankenberge.
19/3: 1 levend ex., De Panne.
27/3: 1 ex., Lombardsijde.
3/4 en 24/4: telkens 1 carapax (geen vervelling), Halve Maan

Hyas araneus Gewone spinkrab

8/8: 1 ex. op het einde van een golfbreker, Knokke-Heist.

Hyas coarctatus

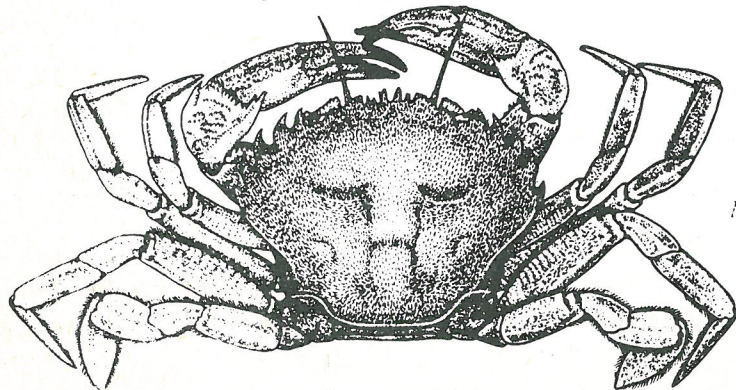
2 en 4/8/82: resp. op het strand nabij een golfbreker en op het
eind van een golfbreker, Knokke-Heist.
11/3: kustvisserij, 1 vr. ex.
27/3: 1 ex., waarschijnlijk dood, De Panne.
5/4: 1 levend ex., De Panne.

Macropodia rostrata Hooiwagenkrab

7/11/82: 15 exx. De Panne
3/3: kustvisserij, Nieuwpoortbank, 2 exx.
13/5: 2 exx., Wenduine.
8/8: 2 exx. op golfbreker, 3 exx. in kruinet te Knokke-Heist.

Macropipus puber Fluwelen zwemkrab

4/12/82 (3 exx. levend), 5/2 (1 vr. levend), 23/1 (3 exx. lever
en 5/4 (2 exx. dood), telkens te De Panne.
12/3: 1 volledige vervelling, Raversijde.

Macropipus puber

Macropipus arcuatus

22/1: 1 schild (geen vervelling) De Panne.

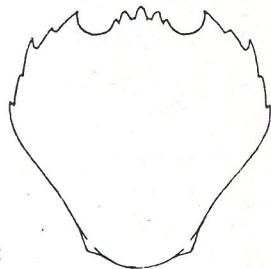
Portumnus latipes Breedpootkrab

25/12/82: 1 vervellingsschild, De Panne.

22/1 (1 levend vr.), 19/3 (1 m. in strand-
net), 5/4 (8 m., 1 vr., dood), telkens te
De Panne.

4/4: 1 dood, onbeschadigd ex., breedte 2 cm;

13/5: 1 dood ex. in kruinet, beide te Wenduine.

Cancer pagurus Noordzeekrab

23/1: 1 levend ex. en 5/4: 1 vr. en 1 m., dood, te De Panne.

21/2: 2 levende juv. exx. verscheidene rugschilden, Knokke-
Heist.

4/4: 1 levend ex. bij de laagwaterlijn, breedte 11 cm, Wenduine-
Blankenberge.

C. d'Udekem d'Acoz maakt in zijn brief nog een opmerking over
de populatieschommelingen van deze soort, zoals hij dit ervoer
in de maand augustus te Knokke-Heist: in 1980 noteerde hij 204
exx., in 1981 770, in 1982 13 en in 1983: 158. Dergelijke uni-
form=uitgevoerde waarnemingen over een langere periode verdie-
nen stellig navolging!

Carcinus maenas Strandkrab

28/4: een ex. met een carapaxbreedte van 81 mm, Bray Dunes.

Pilumnus hirtellus Ruig krabbetje

4/2: 1 koppel en enkele juvenielen in aangespoeld stuk kurk te
Oostende Klein Strand.

COPEPODA

Lernaeenicus sprattae

Een oogparasiet op haringachtigen: op 9/4 9 geparasiteerde ha-
ringachtigen op 16 onderzochte; op 23/4 enkele exx. met oogpa-
rasieten, uit kruivangsten te Wenduine.

ZEESPINNEN *PYCNOGONIDA*

Pycnogonum littorale Michelinmannotje

5/3: 1 dood ex. in vloedlijn, Oostende Halve Maan en op 30/4
1 levend ex. op gb daar. 27/3: 1 ex. Lombardsijde.

VISSEN PISCES

Anguilla anguilla Paling

25/5: 1 ex. van 10 cm in vloedlijn, Wenduine-De Haan

Conger conger Zeepaling

11/11/82: 1 ex. bij garnaalkruier De Panne

Alosa fallax Fint

5/4: bij garnaalkruier De Panne, 1 ex. van 42.5 cm

Engraulis encrasicolus Ansjovis

8-9/7: nachtvisser met kruisnet, Oostende havengeul, 10-tal ex

Gadus morhua Kabeljauw

23/1: 3 dode exx. op het strand, De Panne

5/4: 2 exx. bij garnaalkruier, De Panne

Merlangius merlangius Wijting

19/3: algemeen in strandnet, De Panne

Trisopterus luscus Steenbolk

23/4, 13/5 en 15/5: telkens 1 ex. bij garnaalkruier Wenduine

24/4: 7 exx. levend aangespoeld, Wenduine-Blankenberge
(of slachtoffers van garnaalkruiers? red.)

Ciliata mustela Vijfdradige meun

10/4: algemeen te Raversijde

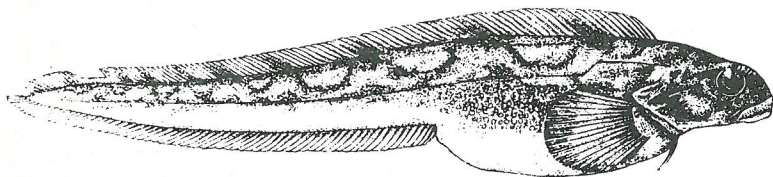
16/4 en 23/4: telkens 1 ex. bij garnaalkruier, Wenduine

Zoarces viviparus Puitaal

9/4: 1 ex. bij garnaalkruier, Wenduine

Mustelus cfr. mustelus Gladde haai

28/4: 1 ex. in verregaande staat van ontbinding, Bray Dunes

Puitaal (*Zoarces viviparus*)

Atherina presbyter Koornaarvis

19/3: algemeen, De Panne en 15/5: 2 ex., Wenduine, telkens bij garnaalkruiers

Zeus faber Zonnevis

4/4: Wenduine-Blankenberge, 1 ex. van 14 cm dood aangespoeld.

Gasterosteus aculeatus Driedoornige stekelbaars

9/4: meerdere en 16/4: 1 ex., bij garnaalkruiers Wenduine

Syngnathus rostellatus Kleine zeenaald

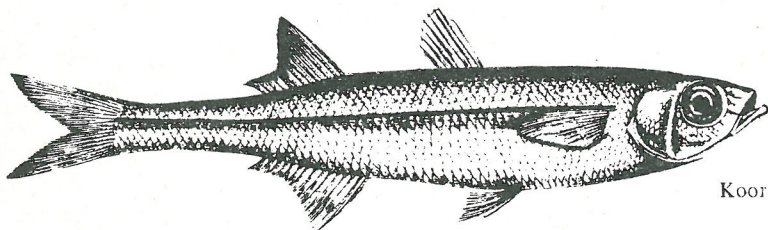
16/4: 1 ex. en 14/5: 2 ex. bij garnaalkruiers Wenduine

Myoxocephalus scorpius Zeedonderpad

27/3: 1 ex. en 5/4: 1 ex. bij garnaalkruier De Panne

13/5: meerdere en 14/5: enkele ex. van \pm 1 cm rond golfbreker te Wenduine

14/5: 1 ex. van \pm 15 cm, bij garnaalkruier, Wenduine

Koornaarvis (*Atherina presbyter*)

Agonus cataphractus Harnasmannetje

27/3 en 5/4: telkens algemeen bij garnaalkruier De Panne

16/4 en 23/4 resp. 6 en 2 ex. bij garnaalkruier Wenduine

Dicentrarchus labrax Zeebaars

11/11/82: 2 ex. De Panne

9/4, 16/4 en 23/4 telkens 1 klein ex. en 13/5 1 ex. bij garnaalkruier te Wenduine

28/4: kop van een volwassen ex. op 't strand te Bray Dunes

12/8: 10-tallen ex. van \pm 15 cm gevangen door hengelaars op het puntstaketsel te Oostende (haven); enige gevangen soort.

16/8: massaal juvenielen van \pm 3 cm in het Montgommerydok te Oostende

nvdr. Interessant bij de laatste twee waarnemingen is het gelijktijdig voorkomen in een zelfde gebied van twee duidelijke grootteklassen. Volgens Wheeler, 1969

zijn dit resp. de tweedejaars en de klasse van het jaar.

Mugilidae spec. Harder spec.

16/8: juv. ex. (± 2.5 cm), Oostende Montgommerydok

Lipophrys pholis Slijmvis

9/4: klein ex. en 13/5: 2 ex. van 1 cm op golfbreker Wenduine

Pholis gunnellus Botervis

16/4: 1 ad. ex. en 14/5: 1 ex. bij garnaalkruier Wenduine

Callionymus lyra Pitvis

11/11/82: algemeen bij garnaalkruier De Panne

16/4: 2 ex. van ± 7 cm bij garnaalkruier De Panne

30/4: 1 ex., verdroogd, in vloedlijn Halve Maan

Pomatoschistus minutus Dikkopje

6/9/82 en 7/11/82: algemeen bij garnaalkruiers De Panne

23/4, 13, 14 en 15/5: algemeen bij garnaalkruien Wenduine

Scophthalmus rhombus Griet

19/3: algemeen bij garnaalkruien De Panne

Scophthalmus maximus Tarbot

19/3: algemeen, De Panne en 10/4: algemeen, Raversijde;

13/5: 1 ex. van 10 cm te Wenduine, telkens bij garnaalkruien.

Pleuronectes platessa Pladijs, Schol

11/11/82, 19 en 27/3 en 5/4: algemeen bij kruien De Panne

23/4: enkele ex. bij garnaalkruien Wenduine

13/5: 5 ex. van 15 mm aan golfbreker Wenduine

16/4: algemeen; 13/5: 5 ex. en 19/5: enkele kleine ex. bij garnaalkruien Wenduine

Limanda limanda Schar

19 en 27/3 en 5/4: algemeen, De Panne

Platichthys flesus Bot

5/4: algemeen en 28/4: 3 ex., De Panne

28/4: paar 10-tal aangespoeld Bray Dunes, o.a. in bankje van licht materiaal. Slachtoffers van kustvissers of kruiers?

Solea solea Tong

11/11/82, 19 en 27/3 en 5/4: algemeen, De Panne

9/4: algemeen, Wenduine en 10/4: algemeen (veel grote ex.) te Raversijde

16 en 23/4 en 13/5: Wenduine

Begin april op onze kust in grote hoeveelheden gevangen, vooral opvallend veel grote exemplaren.

REPTIELEN *REPTILIA*

Bufo bufo Pad

Op 3/4 lag te Lombardsijde een dode pad in de vloedlijn.

St-Catharinaplein 4
8400 Oostende

St-Janstraat 58
8400 Oostende

AKTIVITEITENKALENDER

Hoe kunnen we beter de eindejaarsfeesten inzetten dan met een bezoek aan ons onvolprezen Noordzeestrand ? Eerst nog even een frisse neus halen alvorens ons rond de kerstboom, de open haard of de kalkoenschotel te scharen.

Deze keer wordt opnieuw de Westkust eer aangedaan: op zaterdag 24 december bezoeken we het strand van De Panne bij laagwater. Verzamelen om 10 uur aan de westkant van de woonkern, bij het Leopoldmonument. Voor de laatkomers: de wandeling verplaatst zich richting Frankrijk. Voor de liefhebbers van een hele dag, kan ook een namiddagactiviteit voorzien worden. Breng dan wel picknick mee, gegeten kan er worden in het grenscafé.